

2026-03-18

Förslag till justitieministeriets förordning om ändring av justitieministeriets förordning om förfarandet vid val till sametinget: sammandrag av motiveringspromemoria

1 Bakgrund, bemyndigande att utfärda förordning och beredning

Justitieministeriets förordning om förfarandet vid val till sametinget (965/2006) har utfärdats med stöd av 40 c § i sametingslagen (974/1995).

På grund av de ändringar i sametingslagen som trädde i kraft den 1 augusti 2025 (414/2025) är det nödvändigt att uppdatera förordningen så att den motsvarar den ändrade lagen. Samtidigt kan förordningen uppdateras också till den del som gäller delgivning.

Ärendet har beretts som tjänsteuppdrag vid justitieministeriet. I samband med tjänstemannaberedningen har man diskuterat förordningsändringarna med sametinget.

2 De viktigaste förslagen

2.1 Kandidatförteckning och kandidatansökan (5 a och 5 b §)

Det föreslås att det till förordningen fogas nya paragrafer om kandidatförteckning och kandidatansökan.

Till 40 c § i sametingslagen har fogats ett bemyndigande att genom förordning av justitieministeriet utfärda närmare bestämmelser också om kandidatansökan och kandidatförteckningen vid val till sametinget. Bestämmelser om kandidatförteckningen fanns tidigare i 27 a § i sametingslagen. Paragrafen upphävdes i samband med lagändringen. Bestämmelser om kandidatansökan fanns i 27 §.

I den nya 5 a §, som gäller kandidatförteckningen, finns bestämmelser om kandidatförteckningens innehåll och vilka uppgifter om kandidaterna som ska antecknas i kandidatförteckningen. Paragrafen motsvarar i övrigt den upphävda 27 a § i sametingslagen, men till den har fogats ett omnämmande av möjligheten att utöver kandidatens namn i befolkningsdatasystemet använda kandidatens samiska namn.

Förordningens 5 b §, som gäller kandidatansökan, är helt ny men motsvarar i stor utsträckning de bestämmelser som tidigare fanns i 27 § i sametingslagen. Skillnaden jämfört med tidigare är att det i paragrafen uttryckligen nämns att också kandidatens samiska namn och en förkortning av förnamnet vid behov kan antecknas i kandidatansökan. I förordningen krävs dessutom att en valmansförenings medlemmar ska datera och underteckna kandidatansökan och anteckna sin personbeteckning i den, när det tidigare förutsattes att kandidatansökan ska vara på behörigt sätt ifylld och undertecknad. Personbeteckningarna är motiverade för identifiering av valmansförenings medlemmar, och de har begärts redan tidigare på blanketten för kandidatuppställning.

2.2 Bilagor som krävs för ansökan om upptagande i vallängden (2 §)

I 2 § i förordningen anges vilka bilagor den som ansöker om att bli upptagen i vallängden för val till sametinget ska foga till sin ansökan. Det är fråga om uppgifter och utredningar med stöd av vilka det kan konstateras att personen har rätt att bli antecknad i vallängden i enlighet med 3 § i sametingslagen. Bestämmelsen baserar sig således direkt på de kriterier för att bli antecknad i vallängden som anges i 3 § i sametingslagen.

I samband med ändringen av sametingslagen ändrades lagens 3 §. I lagen ströks möjligheten att ansöka om att bli upptagen i vallängden på grund av att personen är efterkommande till en sådan person som har antecknats som en fjäll-, skogs- eller fiskelapp i jordeböckerna eller uppbörds- och mantalslängderna. Dessutom ändrades 3 § i fråga om rätten att bli antecknad i vallängden på grund av att en förälder varit antecknad i vallängden. I och med lagändringen förutsätts det för att kriteriet ska vara uppfyllt att åtminstone en av personens föräldrar är eller har varit antecknad som röstberättigad vid val till sametinget som ordnats den 1 januari 2027 eller senare.

Det föreslås att 2 § i förordningen ändras så att den motsvarar den ändrade paragrafen i lagen.

2.3 Delgivning i fråga om val (1 och 4–6 §)

I förordningen anges hur frågor som gäller val till sametinget ska delges. Bestämmelserna gäller delgivning i fråga om inledandet av val, förfarandet vid ansökan om upptagande i vallängden och avförande ur vallängden samt valnämndens adress (1 §), vallängden (4 §), kandidatförteckningen (5 §)

samt valet och röstningen på valdagen (6 §). För närvarande förutsätter förordningen att flera omständigheter i anslutning till valet kungörs genom annons i tidningar.

För närvarande sker offentlig delgivning och kungörelse enligt förvaltningslagen (434/2003) i första hand genom meddelanden som publiceras på myndigheternas webbplatser. Förordningens bestämmelser om delgivning är föråldrade och motsvarar inte den gällande allmänna lagstiftningen. Tidningsannonserna medför extra kostnader för sametinget, och ett sådant delgivningssätt når inte nödvändigtvis längre i tillräcklig utsträckning de personer som delgivningen gäller. Bestämmelserna i förvaltningslagen ska vara utgångspunkten också vid delgivning av frågor som gäller val till sametinget. Därför föreslås det att förordningens bestämmelser om delgivning ändras så att förvaltningslagen iakttas vid delgivningen.

I praktiken innebär ändringen att omständigheter i anslutning till valet i fortsättningen i första hand ska delges på sametingets webbplats med iakttagande av förvaltningslagens bestämmelser om kungörelse. I enlighet med förvaltningslagen kan man vid behov även publicera till exempel tidningsannonser.

Dessutom föreslås det att inledandet av val, förfarandet vid ansökan om upptagande i vallängden och avförande ur vallängden samt valnämndens adress ska kungöras tidigare än för närvarande, senast den 15 augusti året före valåret. Ändringen beror på att tidsfristen för ansökan om upptagande i vallängden tidigare lades i samband med ändringen av sametingslagen.

Det föreslås att 4 § 2 mom., som gäller framläggandet av vallängden, stryks eftersom en motsvarande bestämmelse har fogats till sametingslagen.

3 De huvudsakliga konsekvenserna

Uppdateringen av bestämmelserna om delgivning gör det möjligt att i huvudsak övergå till delgivning på sametingets webbplats. Detta kan i någon mån minska kostnaderna för val till sametinget och det extra arbetet. Meddelanden som publiceras på webbplatser bedöms för närvarande nå allmänheten bättre än annonser som publiceras i tidningar. I praktiken är ett meddelande som publiceras på webbplatsen framlagt längre än en tidningsannons, och man behöver till exempel inte prenumerera på en tidning för att få informationen. Tidningsannonser kan fortfarande utnyttjas om det anses nödvändigt. På sametinget och dess organ tillämpas också i övrigt bland annat förvaltningslagen. De föreslagna ändringarna förenhetligar bestämmelserna om val till sametinget med den allmänna lagstiftning som i övrigt tillämpas på sametinget.

Bestämmelserna om delgivning i förvaltningslagen har bedömts motsvara kraven i den allmänna dataskyddsförordningen (RP 239/2018 rd, s. 26–29).

Till övriga delar är de föreslagna ändringarna i huvudsak tekniska och kompletterande och gör att förordningen överensstämmer med den ändrade sametingslagen. Till övriga delar bedöms ändringarna inte ha några väsentliga konsekvenser.

4 Ikraftträdande

Förordningen föreslås träda i kraft den 11 juni 2026.